

TOY4PARTICIPATION ROKASGRĀMATA:

3. pielikums – Gadījumu izpēte

2025. gada jūlijs | ICDI

Šo projektu līdzfinansē
Eiropas Savienība

Pateicības

TOY4Participation rīku kopumu izstrādāja Giulia Cortellesi, Margaret Kernan, Mariana Palazuelos, Hannah Machiels, Zeenat Pannikker un Ioanna Vasila no [Starptautiskās bērnu attīstības iniciatīvas](#) (ICDI) projekta [“TOY for Participation: Empowering Democratic Engagement and Community Transformation through Early Childhood Participation”](#) (Rotāllietas [līdzdalībai: demokrātiskās iesaistīšanās un](#) kopienas [pārveides](#) veicināšana [ar agrinās bērnības līdzdalības palīdzību](#)) ietvaros, ko līdzfinansēja Eiropas Savienības CERV programma.

Īpašs paldies TOY4Participation konsorcijs partneriem [Open Academy Step by Step](#) (Horvātija), [Partners for Democratic Change/Partners Hungary Foundation](#) (Ungārija), [Associazione 21 Luglio](#) un [Cubo Libro](#) (Itālija), [Centre for Education Initiatives](#) – CEI (Latvija), [Wide Open School](#) (Slovākija), [Educational Research Institute](#) (Slovēnija), [Labor and Health Social Initiatives](#) (Ukraina) un [For Our Children Foundation](#) (Bulgārija), kā arī [ISSA](#) Hub, kas ar savu nenovērtējamo pieredzi un zināšanām palīdzēja veidot šī rīku kopuma saturu.

<https://www.reyn.eu/toy4inclusion/toy-for-participation/>

Eiropas Komisijas atbalsts šim projektam nenozīmē, ka tā atbalsta saturu, kas atspoguļo tikai organizētāju viedokli, un Komisija nevar būt atbildīga par jebkādu šajā dokumentā ietvertās informācijas izmantošanu.

© TOY4Inclusion, 2025. gada jūlijs

Dizains un izkārtojums: ISSA - International Step by Step Association

TOY4Inclusion (2025). TOY LĪDZDALĪBAI ROKASGRĀMATA: Kā veicināt bērnu līdzdalību un demokrātiju formālās un neformālās agrinās bērnības vidēs. Leiden

Saturs

TOY4PARTICIPATION ROKASGRĀMATA: 3. pielikums – Pētījumu gadījumi.....	1
levads.....	5
Pētījumu pārskats.....	5
Pētījumu kopsavilkuma tabula	6
Spēju balstīta līdzdalība	7
Mākslas balstīta līdzdalība.....	7
Līdzdalība kā ikdienas darbība	7
Līdzdalība, izpausme un dialogs.....	8
Līdzdalība kā demokrātiska iesaistīšanās.....	8
Pētījumi un novērtēšana.....	8
Pētījumu gadījumu analīze	8
Aflatot (daļa no Aflatoun International).....	10
Early Start pirmsskolas programma, St John’s National School	11
Spēles elements	13
HUB na nÓg: jauniešu balsis lēmumu pieņemšanā	15
ParentChild+.....	17
Mazie pārmaiņu arhitekti: kopīga agrīnās bērnības telpu projektēšana.....	19
Partneri Ungārijas konfliktu risināšanas programma	21
Soli pa solim Moldova.....	23
Projekta pedagoģija.....	25
Soli pa solim programma	27
TAU: Bērnu balss.....	29
Tribīne/Podiums	31
TOY4Inclusion Play Hub Zagreb	33
TOY4Inclusion rotaļu centrs Kijevā.....	35

Valsts pirmsskolas izglītības programmas īstenošana.....	37
Spēju grupas Plus.....	39

3. pielikums – Praktiskie līdzdalības piemēri

Ievads

Šajā [TOY for Participation Toolkit](#) sadaļā aprakstītas 16 izglītības prakses un iniciatīvas, kas parāda bērnu līdzdalību, lielākā daļa no tām ir no dažādām Eiropas valstīm (izņemot vienu piemēru). Lai gan to konteksts, formāts un īstenošana atšķiras, tām ir kopīgs mērķis - veicināt nozīmīgu bērnu līdzdalību agrīnās izglītības vidē. Lielākā daļa no aprakstītajām iniciatīvām jau tiek īstenotas vairākus gadus un ir devušas pozitīvus un taustāmus rezultātus bērniem un viņu ģimenēm.

Mēs esam pateicīgi visām organizācijām, kas dalījās ar šiem bērnu līdzdalības piemēriem. Mēs ceram, ka tie informēs un iedvesmos citus iekļaut bērnu līdzdalību savā praksē un lēmumu pieņemšanas procesos. Ja jums ir nepieciešama papildu informācija no iniciatīvas veicinātāja vai īstenotāja, ir norādīta katras iniciatīvas kontaktinformācija.

[TOY4Inclusion \(2025\). TOY LĪDZDALĪBAI ROKASGRĀMATA 3. pielikums – Gadījumu izpēte. Leiden.](#)¹

Pielikuma pārskats

Līdzdalība formālajā un neformālajā agrīnās bērnības izglītības vidē var būt ar dažādiem mērķiem un dažādās formās, atkarībā no vecuma grupas. Zemāk esošajā kopsavilkuma tabulā ir sniegts ātrs pārskats par visām 16 iniciatīvām, kas var palīdzēt izvēlēties jūsu kontekstam vispiemērotāko.

Tajā uzskaitītas izvēlētas iniciatīvas, norādot to **nosaukumu, valsti**, kurā tā tiek īstenota, **vecuma grupu**, kurai paredzēta šī prakse, programma vai iniciatīva, un īstenošanas izglītības vides veidu.

Tabulā ir norādītas arī **sešas līdzdalības metodes, kas ir** kopīgas daudzām izvēlētajām iniciatīvām un praksēm.

Tās ir:

- rotaļās un spēlēs balstītas līdzdalības metodes
- radosās izpausmēs balstītas līdzdalības metodes
- līdzdalība kā ikdienas darbība
- līdzdalība, izpausme un dialogs
- līdzdalība kā demokrātiska iesaistīšanās
- līdzdalība kā pētniecība un novērtēšana.

¹ Tiešais URL: <https://www.reyn.eu/resources/toy4participation-case-studies-from-the-field/>

Pētījuma kopsavilkuma tabula

Nosaukums	Valsts	Vecuma grupa			Īstenošanas vide		Līdzdalības veids					
		0-2	3-6	7-10	Formālā izglītība	Neformālā izglītība	Rotājās balstīta	Radošās izpausmēs balstīta	Ikdienas darbības	Izpausme un dialogs	Demokrātiska iesaistīšanās	Pētniecība un novērtēšana
Aflatot (daļa no Aflatoun International)	Slovākija		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
Early Start pirmsskolas programma, St John's National School	Īrija		✓		✓		✓		✓	✓		
Spēles elements	Bulgārija	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			
HUB na nÓg: Jauniešu balsis lēmumu pieņemšanā	Īrija	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			
VecāksBērns+	Īrija	✓	✓			✓	✓	✓	✓			
Mazie pārmaiņu arhitekti: kopīga agrīnās bērnības telpu projektēšana	Bulgārija		✓			✓	✓	✓		✓		✓
Konfliktu risināšanas programma	Ungārija		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
Soli pa solim Moldovā	Moldova	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
Projekta pedagoģija	Ungārija		✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓
Soli pa solim programma	Starptautiska		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	
TAU: Bērnu balss	Itālija		✓	✓		✓	✓	✓		✓		
Rostrums/Podijis	Horvātija		✓		✓				✓	✓	✓	
TOY4Inclusion Spēļu centrs	Horvātija	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		
Play Hub Kijev	Ukraina		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Valsts pirmsskolas izglītības programmas īstenošana	Latvija	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	
Spēļu grupas Plus	Tadžikistāna		✓			✓	✓	✓	✓			

Pirms sīkāk aprakstīt katru iniciatīvu, sniedzam īsu pārskatu par katru līdzdalības metodi, norādot konkrētas iniciatīvas, kurās šī metode tiek izmantota.

Līdzdalība, kas balstīta rotaļās un spēlēs

Spēle ir būtiska agrās bērnības izglītības sastāvdaļa un var radīt mācību un līdzdalības iespējas, kas būtiski ietekmē bērnu attīstību. Tā dod iespēju pētīt, izvēlēties un sadarboties pazīstamā vidē. Pētījumi uzsver, ka brīvā spēle, vadītā spēle un līdzdalības lomu spēle ļauj bērniem nozīmīgi piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas viņus ietekmē (Brooker, 2019). Daudzās iniciatīvās spēle tiek izmantota ne tikai izklaidei vai mācībām, bet arī kā kanāls, caur kuru bērni ietekmē savu vidi. Bērni iesaistās lomu rotaļās, veido savas aktivitātes un sadarbojas ar vienaudžiem, lai izstrādātu kopīgus noteikumus un scenārijus (sk. iniciatīvu *Project Pedagogy*). Reālās pasaules jēdzieni var tikt pārvērsti rotaļīgās pieredzēs, kas var veicināt zināšanu paplašināšanu un sociālo apziņu (sk. iniciatīvu *Aflatot (Aflatoun)*). Daudzkultūru un iekļaujošās telpās, piemēram, *TOY4Inclusion* rotaļu centros, līdzdalība tiek iekļauta rotaļās tādā veidā, kas ļauj bērniem no dažādiem sociālajiem slāņiem veidot rīcībspēju un pašapziņu un justies kā vietējās kopienas vides saimniekiem.

Radošās izpausmēs/mākslā balstīta līdzdalība

Verbālā mijiedarbība ir tikai viens no saziņas veidiem. Radoša izpausme bagātina bērnu spēju piedalīties, īpaši pirmajos dzīves gados, kad verbālā valoda vēl attīstās un/vai verbālā saziņa ir apgrūtināta vai aizkavēta. Vairākās iniciatīvās bērni iesaistās zīmēšanā, gleznošanā, teātra aktivitātēs un stāstu stāstīšanā (sk. iniciatīvu „*Spēļu laukumi bērniem kopienā*”). Tiek izmantoti arī digitālie rīki, piemēram, planšetdatori un datori, lai veidotu prezentācijas un videoklipus (sk. iniciatīvu „*TAU: bērnu balsis*”). Šīs mākslinieciskās metodes nodrošina, ka līdzdalība ir iekļaujoša, īpaši bērniem, kuri vēl mācās izteikt sarežģītas idejas ar vārdiem, vai bērniem, kuri izpaužas ar neverbālu komunikāciju.

Līdzdalība kā ikdienas darbība

Papildus mākslinieciskām un rotaļīgām metodēm bērnu līdzdalība un rīcība tiek veicināta ar maziem, bet jēgpilniem lēmumiem, ko viņi pieņem ikdienā. Bērnu rīcība un pašpietiekamība tiek veicināta, ļaujot viņiem pašiem pieņemt lēmumus ikdienas procesos, piemēram, rotaļās, ģērbšanās laikā un ēdienreizēs, kā arī uzticot viņiem atbilstošus uzdevumus, kas palielina viņu atbildības līmeni (sk. iniciatīvu *HUB na nÓg: Jauniešu balsis lēmumu pieņemšanā*). Daudzas programmas ļauj bērniem brīvi pārvietoties starp aktivitātēm, balsot par lēmumiem grupā/klasē vai ieteikt jaunas idejas grupu projektiem (sk. iniciatīvas *Step by Step Program; TAU, Early Start Preschool Programme*). Šīs ikdienas lēmumu pieņemšanas darbības apliecina, ka bērni ir kompetenti, viņu izvēles un idejas ir vērtīgas, un tām ir ietekme.

Līdzdalība, viedokļa izteikšana un dialogs

Arī strukturētām sarunām ir būtiska loma līdzdalībā. Vairākas iniciatīvas nodrošina formālus, bet bērniem draudzīgus dialoga mehānismus, kur bērni tiek iedrošināti izteikt savas jūtas, risināt konfliktus un piedalīties kopīgu problēmu risināšanā. Bērni var ierosināt jaunus projektus un aktivitātes grupā, kas ietver savu ideju izskaidrošanu vienaudžiem un ietekmi uz viņu mācību pieredzi (sk. iniciatīvu *The Rostum/The Podium*). Konflikti ir dabiska bērnu sociālās attīstības sastāvdaļa un var tikt izmantoti kā instruments, lai palīdzētu bērniem izpaust savas emocijas, saprast citus un atrast savus risinājumus. Daudzas uz līdzdalību vērstas iniciatīvas ietver aktivitātes, kas atbalsta konfliktu risināšanu pirmsskolas izglītības iestādēs un skolās. Tās var ietvert mediāciju, vadītas diskusijas u.c. (sk. iniciatīvu *Partners Hungary Conflict Resolution Programme*).

Līdzdalība kā demokrātiska iesaistīšanās

Demokrātisko prakšu iekļaušana formālajā un neformālajā agrīnās bērnības izglītībā un aprūpē (ECEC) un pamatzglītībā ir daudzu iniciatīvu pamatā. Bērni ne tikai izsaka viedokli, bet arī piedalās kolektīvā lēmumu pieņemšanā, kas veido grupas normas, rutīnas un izglītības prioritātes. Bērni var ik dienas pulcēties aplī, lai kopā ar pedagogiem plānotu, pārdomātu un dalītos ar lēmumiem, nodrošinot, ka viņi aktīvi piedalās savā mācību procesā (sk. iniciatīvas *Project Pedagogy* un *Step by Step Program*). Līdzīgi, dažas iniciatīvas ietver konsultācijas, skolēnu sapulces un skolu padomes, kas nodrošina formālas platformas diskusijām un atsauksmēm un garantē, ka bērnu viedoklim ir strukturāla ietekme (sk. iniciatīvu *Hub na nÓg*).

Pētījumi un novērtēšana

Lai gan tas ir mazāk izplatīts, dažas iniciatīvas iet tālāk, iesaistot bērnus refleksijā, plānošanā un novērtēšanā. Bērni tiek mudināti izteikt savas idejas, kad viņi tiek iesaistīti „atklājumu ceļojumā”, darbojoties kā pētnieki, detektīvi, arhitekti vai skolotāji (sk. iniciatīvas *Little Architects of Change*). Izmantojot radošas, vecumam atbilstošas metodes, bērni var darboties kā līdzdalībnieki pētījumos par jautājumiem, kas viņus skar, identificējot trūkumus un ieteicot uzlabojumus. To var izdarīt, kopīgi izstrādājot atsauksmju rīkus vai piedaloties grupu refleksiju nodarbībās.

Gadījumu piemēri

Šajā dokumentā aprakstītie piemēri tika izvēlēti, jo tie atspoguļo jēgpilnas bērnu līdzdalības prakses.

Par katru piemēru ir sniegta pamatinformācija: īstenošanas **valsts**; īstenošanas **vides veids**; iesaistītās **vecuma grupas**; **īsteno tāju** nosaukums; informācija par iniciatīvas **finansēšanu**;

ilgums, kopš kura iniciatīva tiek īstenota; pieejamie iniciatīvas īstenošanu apliecināšie **dokumenti¹ un** kontaktinformācija.

Tad īsi aprakstīts iniciatīvu faktiskais saturs, norādot to **mērķus, aktivitātes un to, kā tika iekļauta bērnu līdzdalība, pieaugušo** fasilitatoru (procesa virzītāju) **lomu, vecāku** un kopienas locekļu **iesaistīšanos**, sastaptās **grūtības** un sasniegtos **rezultātus**.

Aflatot (daļa no Aflatoun International)

Īstenošanas valsts	Visā pasaulē (tostarp Slovērijā)	Agrās bērniības izglītības vides veids	<ul style="list-style-type: none"> Formālā Neformālā 	Vecuma grupa	3–10 gadi
Organizatora /īstenotāja nosaukums un veids	<ul style="list-style-type: none"> NVO Bērnudārzi Skolas 	Īstenošanas ilgums			2015–pašlaik
Finansējums	ES dotācija, integrēta kā īstenotājas skolas regulārā prakse (nav nepieciešams ārējs finansējums)				
Pieejamie dokumenti/informācija	https://aflatoun.org/why-social-and-financial-education/how-we-do-it/impact/ https://placestogrow.eu/compendium-of-inspiring-practices				
Kontakti	info@aflatoun.org eri.szaboova@gmail.com (Aflatoun Slovērijā)				
Mērķis	Uzlabot sociālās un finanšu izglītības līmeni.				

Apraksts Aflatot mācību programmā bērni attīsta sociālās un finanšu izglītības pamatus, pirms bērni sāk apmeklēt pamatskolu. Liela daļa no viņu zināšanām par taupīšanu, tērēšanu un resursu izmantošanu balstās uz viņu ikdienas rutīnu. Jau trīs gadu vecumā bērni tiek iepazīstināti ar sociālajām vērtībām, kas saistītas ar dāvināšanu un dalīšanos, ne tikai ar dāvanām vai materiālām lietām, bet arī ar saskarsmi ar citiem. Citas svarīgas dzīves prasmes, kas ir iekļautas Aflatot programmā, ir rindas ievērošana, lēmumu pieņemšana un mērķu izvirzīšana. Šīs prasmes tiek attīstītas, izmantojot uz bērnu orientētu mācīšanu un interaktīvas metodes, piemēram, stāstīšanu, teātri, lomu spēles un praktisku pieredzi. Aflatot programma balstās uz principu, ka mazi bērni ir aktīvi, pašmotivēti, mācīties gribīgi, kas vēlas izprast apkārtējo pasauli, un viņi vislabāk mācās, ja tos atbalsta pieaugušie.

Izaicinājumi

- Finansējuma trūkums
- Intereses trūkums valsts līmenī

Rezultāti

- Palielināta izpratne par bērnu vēlmēm un vajadzībām
- Uzlabotas zināšanas par bērnu tiesībām, plānošanu un budžeta plānošanu
- Uzlabota bērnu pašregulācija
- Labākas attiecības starp vecākiem, bērniem un skolotājiem
- Uzlabota izpratne par dažādiem sociālās un finanšu izglītības aspektiem skolotājiem
- Vienkāršāka aktivitāšu plānošana

Early Start pirmsskolas programma, St John's National School

Īstenošanas valsts	Īrija	Agrās bērnības izglītības vides veids	Formālā	Vecuma grupa	3-6 gadi
Organizatora/ īstenošanas nosaukums un veids	Izglītības un prasmju departaments		Īstenošanas ilgums	1995-pašlaik	
Finansējums	Valsts dotācija				

Kontakti bpentony4@gmail.com

- Mērķis(-i)**
- Klausīties bērnu balsi
 - Bērnu viedokļu apkopošana
 - Palielināt bērnu neatkarību
 - Aktivizēt bērnu rīcībspēju

Apraksts Šī programma izmanto [Aistear un Síolta mācību programmu struktūras un kvalitātes standartus](#)², ievērojot tēmas, mācību mērķus, principus un komponentus, lai informētu par labākās prakses pieejām. Bērnu viedokļa uzklaušana un fiksēšana ir programmas galvenais elements, un to veic, novērojot bērnu izvēles rotaļu aktivitātēs gan iekštelpās, gan āra vidē.

Uz spēlēm un tiesībām balstīta pieeja mācību programmai un pedagogijai palīdz bērniem pieņemt neatkarīgus lēmumus par to, kur, ar ko un kā viņi spēlējas. Tas veicina neatkarīgu prasmju attīstību un aktīvu rīcībspēju, atzīstot katrs bērns ir spējīgs rīkoties un pieņemt lēmumus, kas atspoguļo viņa intereses un spējas. Programma balstās arī uz [Lundy līdzdalības modeli](#), kas koncentrējas uz vidi, balsi, atzišanu un ietekmi, lai veicinātu nozīmīgu komunikāciju un nodrošinātu autentisku līdzdalību. Šis modelis tiek izmantots, lai iesaistītu bērnus lēmumu pieņemšanā par izmaiņām un izvēlēm viņu rotaļās, aktivitātēs un vispārējā mācību programmas pieredzē

Pieaugušo fasilitatoru loma	Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana
<ul style="list-style-type: none"> • Mācību programmas izstrāde • Vecāku iesaistīšanas iniciatīva • Saskarsmes veicināšana un vadīšana 	<p>Vecāki ir iesaistīti daudzos programmas aspektos. Viņi tiek informēti, izmantojot formālas un neformālas konsultācijas un uzaicinājumus piedalīties dažādās programmas iniciatīvās. Viņi ir saistīti ar kopienas grupām, piemēram, vietējo vīriešu klubu,</p>

-
• Lēnas pedagoģiskās pieejas īstenošana• Visu bērnu vajadzību un spēju apmierināšana	pansionātiem, senioru grupām un pārrobežu iniciatīvām, lai veicinātu vietējās kopienas un plašākas kopienas projektus, kas stiprina cieņu, izpratni un komunikāciju ar vecākiem, ģimenēm un plašāku kopienu.

Izaicinājumi

- Ierobežots laiks plānošanai
- Ierobežots darbinieku skaits
- Ierobežoti resursi
- Katras ieinteresētās puses viedokļa apstrāde
- Transporta izmaksas
- Jaunas finansējuma vajadzības

Rezultāti

- Bērni iegūst spēju izteikties, brīvi izvēlēties un paust savas tiesības
- Vecāku ietekmes un nozīmes atzīšana
- Palielināta vecāku informētība un iesaistīšanās
- Stipru pozitīvu attiecību veidošana starp mājām un skolu

Spēles elements

Īstenošanas valsts	Bulgārija	Agrās bērības izglītības vides veids	<ul style="list-style-type: none"> • Formālā • Neformālā 	Vecuma grupa	0–6 gadi
Organizatora/ Īstenošanas nosaukums un veids	Rise Bulgaria Foundation	Īstenošanas ilgums	2009–pašlaik		
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldība • Vietējais fonds • Starptautiskais fonds 				
Pieejamie dokumenti/ informācija	https://wwwo.bg/en/programs/element-of-play/ https://www.rise-children.org/element-of-play				
Kontakti	plamena@rise-children.org				
Mērķis	Atbalstīt un veicināt agrīnās izglītības attīstību, izmantojot rotaļas un sagatavojot bērnus skolai, īpaši marginalizētiem bērniem.				

Apraksts “Spēles elements” (Element of Play® (EOP)) balstās uz rotaļbāzētu mācīšanos un mācīšanos caur pieredzi, atzīstot bērnu tiesības uz rotaļām un to nozīmīgo lomu bērnu attīstībā. Iniciatīva tika izveidota, lai veicinātu psihosociālas pārmaiņas bērniem un ģimenēm, kas piedzīvojušas traumas, un atbalstītu kopienas, kas dzīvo ekstremālas nabadzības, katastrofu, krīzes un marginalizācijas apstākļos.

Bērnu līdzdalība tiek aktīvi veicināta, izmantojot izglītojošas rotaļlietas, stāstu veidošanu un stāstīšanu, kustīgu mūziku un mūzikas instrumentus. Tas sekmē bērnu zināšanas, prasmes un viedokli par aktivitātēm, kas ļauj bērniem atrast sev piemērotu mācīšanās un pašizpaušmes veidu. Iniciatīvu pilnībā vada bērni, kuri nosaka interesējošās tēmas un ir atbildīgi par aktivitāšu veidošanu ap šo tēmu.

Pieaugušo palīgu loma

- Bērnu vadīšana, atbalstīšana un iesaistīšana rotaļās
- Konkrētu vajadzību stimulēšana un bērnu mācīšanās padziļināšana,

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana

Vecāki un ģimenes locekļi tiek aicināti piedalīties nodarbībās un tiek mudināti spēlēties ar saviem bērniem. Programma „Spēle mājās” tika izstrādāta arī kā ļoti noderīgs rīks un ceļvedis

izmantojot individuālas pieejas ()
uzdevumu individualizēšana,
novērojot un atbalstot bērnus

- Pielāgot aktivitāšu saturu un formātu bērnu interesēm, individualitātei un spējām

vecākiem par to, kā izmantot vienkāršus, mājās pieejamus rīkus un materiālus, lai spēlētos ar saviem bērniem. 0–3 gadu vecuma grupā mātes bieži nāk uz spēļu nodarbībām ar saviem zīdaiņiem un mazuļiem.

Izaicinājumi

- Iestāžu pretestība programmas īstenošanai
- Skolotāju novecojusi un akadēmiska pieeja
- Vāja pedagoģiskā apmācība
- Politiskie šķēršļi 0–3 gadu vecuma grupai
- ECEC medicīniskā modeļa pieeja

Rezultāti

- Augstāks bērnu gatavības līmenis skolai
 - Bērnu sociāli emocionālo un kognitīvo prasmju attīstība
 - Mācību programmas pielāgošana bērnu vajadzībām un interesēm, ņemot vērā viņu līdzdalību un viedokli par izglītību
 - Skolotāju domāšanas veida maiņa par rotaļbāzētu un aktīvu mācīšanos
 - Pastiprināta atbalsta izteikšana valsts mēroga rotaļbāzētai pieejai pirmsskolas izglītībā un aprūpē.
-

HUB na nÓg: Jauniešu balsis lēmumu pieņemšanā

Īstenošanas valsts	Īrija	Agrās bērnības izglītības vides veids	Vecuma grupa	0–24 gadi
Organizatora/ Īstenošana nosaukums un veids	Bērnu, līdztiesības, invaliditātes, integrācijas un jaunatnes departaments	Īstenošanas ilgums	2017-pašlaik	
Finansējums	Finansē Bērnu, invaliditātes un līdztiesības departaments			
Pieejamie dokumenti/ informācija	https://hubnanog.ie/resources/			
Kontakti	info@hubnanog.ie			
Mērķis	<ul style="list-style-type: none"> • Bērnu iesaistīšana lēmumu pieņemšanā • Profesionāļu un praktiķu stiprināšana bērnu līdzdalības veicināšanai • Nodrošināt, ka bērnu viedoklis tiek uzklauts un ņemts vērā jautājumos, kas viņus skar • Nodrošināt mazu bērnu tiesību tikt uzklautiem īstenošanu 			
Apraksts	<p>Šīs iniciatīvas ietvaros izstrādātais rīku kopums ir par to, kā klausīties zīdaiņus, mazuļus un mazus bērnus un iesaistīt viņus lēmumu pieņemšanā jautājumos, kas ietekmē viņu dzīvi. Tas satur norādījumus, padomus un labas prakses piemērus par bērnu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā profesionāļiem un praktiķiem, kuri strādā ar zīdaiņiem, mazuļiem un bērniem līdz piecu gadu vecumam. Rīku kopums piedāvā prakses, kas veicina līdzdalību ikdienas aktivitātēs, kā arī mākslas aktivitātes, kas iesaista bērnus lēmumu pieņemšanā. Tā stiprina bērnu rīcībspēju un pašpietiekamību, ļaujot viņiem pašiem izdarīt izvēli ikdienas procesos, piemēram, rotaļās, apģērbšanā un ēšanā, kā arī uzticot atbilstošus uzdevumus viņu vecumam, kas palielina viņu atbildības līmeni. Lai veicinātu bērnu līdzdalību tik jaunā vecuma grupā, kā arī iesaistītu atstumtības riskam pakļautos bērnus (piemēram, bērnus, kas neprot runāt), rīku kopums uzsver neverbālo komunikāciju un dažādu metožu, materiālu un stimulu izmantošanas nozīmi.</p>			

Pieaugušo palīgu loma

- Pieejamas un vecumam atbilstošas informācijas sniegšana
- Līdzdalības brīvprātīguma nodrošināšana
- Metodes pielāgošana, lai tā būtu bērniem draudzīga un iekļaujoša
- Apmācības saņemšana, lai efektīvi iesaistītos darbā ar bērniem un jauniešiem
- Dalībnieku drošības un labklājības nodrošināšana
- Sniegt atgriezenisko saiti un būt atbildīgam par to, kā bērnu viedoklis ietekmē rezultātus

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana

Lai gan rīku kopums galvenokārt ir paredzēts profesionāļiem un praktiķiem, tajā atzīta vecāku un kopienas locekļu iesaistīšanas nozīme bērnu līdzdalības atbalstīšanā. Ģimeņu un kopienu iesaistīšana var uzlabot līdzdalības prakses iekļaujošo raksturu un efektivitāti, nodrošinot, ka bērnu viedoklis tiek uzklauts dažādos kontekstos.

Izaicinājumi

- Šķēršļu pārvarēšana marginalizētu grupu līdzdalībai lēmumu pieņemšanā
- Metožu pielāgošanas nodrošināšana dažādām vajadzībām un iekļaušanai
- Adekvātas apmācības un resursu nodrošināšana fasilitoriem
- Jēgpilnas iesaistīšanās uzturēšana un izvairīšanās no simboliskiem pasākumiem

Rezultāti

- Nacionālās sistēmas izstrāde un īstenošana bērnu un jauniešu līdzdalībai lēmumu pieņemšanā Īrijā
 - Organizāciju spēju uzlabošana, lai iesaistītu bērnus un jauniešus lēmumu pieņemšanā
 - Bērnu viedokļu redzamības un ņemšanas vērā palielināšana politikā un praksē
 - Uzlabotas metodikas 0–5 gadus vecu bērnu iesaistīšanai
-

VecāksBērns+

Īstenošanas valsts	Īrija	Agrās bērības izglītības vides veids	Neformālā	Vecuma grupa	0–6 gadi
Organizatora/ īstenošanas nosaukums un veids	Early Learning Initiative, National College of Ireland (labdarības organizācija un augstākās izglītības iestāde)		Īstenošanas ilgums	2007-pašlaik	
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Vietējais fonds • Valsts dotācija • Labdarības organizācijas • Korporatīvā sponsorēšana 				
Pieejamie dokumenti/informācija	https://www.ncirl.ie/Research/ELI-Research#6605592-journal-articles https://hva.ie/what-we-do/				
Kontakti	michelle.moore@ncirl.ie				
Mērķis(-i)	<ul style="list-style-type: none"> • Stiprināt dabisko saikni starp vecākiem un bērniem • Mācīšanās mīlestības veicināšana • Palielināt bērnu gatavību skolai 				
<p>Apraksts: "VecāksBērns+" (ParentChild+) iniciatīva ir agrīnās bērības mājas apmeklējumu iniciatīva, kuras mērķis ir atbalstīt vecākus bērnu kognitīvās un sociāli emocionālās attīstības veicināšanā, jo īpaši nelabvēlīgās kopienās. Galvenie principi ietver agrīnu iesaistīšanos, vecāku stiprināšanu un mācīšanos caur rotaļām. ParentChild+ balstās uz pārliecību, ka pat visjaunākie bērniem ir vērtīgas perspektīvas, izvēles un idejas. Mājas apmeklētāji atrod laiku, telpu un veido uzticēšanos, kas nepieciešama bērniem, lai izteiktu savas domas un vajadzības. Bērniem tiek dota iespēja piedalīties ikdienas lēmumu pieņemšanas procesā, piemēram, izvēlēties rotaļas veidu un materiālus, ar kuriem viņi spēlējas, kā arī savu mācību vidi. Mājas apmeklētāji seko bērnu interesēm un mudina viņus izmantot iztēli, kritisko domāšanu un problēmu risināšanas prasmes. Bērni un vecāki kopīgi lemj, kā risināt problēmas un kādas rutīnas izveidot ģimenē.</p>					
Pieaugušo palīgu loma (mājas apmeklētāji)	Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana				

-
• Labākās prakses paraugu rādīšana• Aprūpētāju un bērnu apmācība un iedrošināšana	Aprūpētāji aktīvi iesaistās mājas apmeklējumos, kur apmācīti mājas apmeklētāji demonstrē interaktīvas lasīšanas un rotaļu aktivitātes. Šīs nodarbības dod aprūpētājiem iespēju turpināt izglītojošas mijiedarbības, stiprinot viņu lomu kā bērna galvenajiem audzinātājiem.

Izaicinājumi

- Finansējuma trūkums
- Ģimeņu sarežģītās vajadzības
- Ģimenes iesaistīšanās trūkums

Rezultāti

- Uzlabota vecāku uzvedība
 - Augstāka vecāku iesaistīšanās kvalitāte
 - Bērnu labāka gatavība skolai
-

Mazie pārmaiņu arhitekti: kopīga agrīnās bērnības telpu projektēšana

Īstenošanas valsts	Bulgārija	Agrās bērnības izglītības vides veids	Neformālā	Vecuma grupa	4–7 gadi
Organizatora/ īstenošanas nosaukums un veids	Fonds „For Our Children”	Īstenošanas ilgums			2024-pašlaik
Finansējums	Korporatīvais atbalsts				
Kontakti	i.gadzheva@detebg.org				

- Mērķis(-i)**
- Dodiet bērniem iespēju izteikt savas vajadzības un vēlmes kā galvenajiem lēmumu pieņēmējiem agrīnās bērnības vides veidošanā
 - Mudināt bērnus izteikt savas vajadzības un vēlmes, vienlaikus attīstot telpisko izpratni un komunikācijas prasmes
 - Parādīt, ka bērnu viedoklis ir jāuzskata par galveno, veidojot viņiem paredzētas telpas, iesaistot viņus kā aktīvus vides veidotājus

Apraksts Projekts „Mazie pārmaiņu arhitekti” ir uz bērniem orientēta iniciatīva, kuras mērķis ir iesaistīt 4–7 gadus vecus bērnus kā galvenos lēmumu pieņēmējus agrīnās bērnības telpu izveidē, mudinot viņus izteikt savas vajadzības un vēlmes, vienlaikus attīstot telpisko izpratni un komunikācijas prasmes. Programmas pieeja atbilst starptautiski atzītiem bērnu līdzdalības modeļiem, piemēram, [Lundy modelim](#) un [Reggio Emilia pieejai](#). Pamatā ir radošas metodes un rotaļbāzēta mācīšanās, kas nodrošina, ka bērni var vizualizēt un izteikt savas idejas par ideālu telpu. Tas tiek panākts, izmantojot praktiskas aktivitātes, lomu spēles un stāstīšanu, kā arī sensorās iesaistīšanās rīkus (piemēram, palielināmos stiklus un celtniecības materiālus), kas uzlabo bērnu mācīšanās pieredzi. Bērni tiek iedrošināti izteikt savas idejas, dodoties „atklājumu ceļojumā”, darbojoties kā pētniekiem, detektīviem, arhitektiem un speciālistiem, piemēram, ārstiem, skolotājiem un logopēdiem. Šīs aktivitātes ir izstrādājuši un apstiprinājuši terapeiti, psihologi un dizaina eksperti.

Šajā posmā iniciatīva joprojām atrodas plānošanas un attīstības fāzē, un tiek strādāts kopā ar arhitektiem tiek strādāts pie jauna bērnu centra izveides. Lai gan iniciatīva vēl nav paplašināta, interese par līdzdalības dizainu pieaug. Metodoloģija varētu tikt paplašināta uz jaunām vietām.

Pieaugušo palīgu loma

- Bērnu gidi un atbalstītāji, palīdzot viņiem palielināt savu līdzdalību
- Nodrošināt bērnus ar instrumentiem un materiāliem, kas nepieciešami, lai īstenotu viņu idejas
- Galvenā atbildība ir klausīties un dokumentēt, fiksējot bērnu aktivitātes
- Līdzsvarot enerģiju telpā starp bērniem, kuri ir pārāk aktīvi vai pārāk neiesaistīti

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšanās

Vecāki šajā programmā netika iesaistīti.

Izaicinājumi

- Ierobežots laiks darbnīcas organizēšanai
- Ierobežota bērnu enerģija, jo darbnīca notika pēcpusdienā
- Daudzi no bērniem sagatavotajiem materiāliem (piemēram, Lego, māls, krāsainie zīmuļi, rotaļlietas) vairāk traucēja nekā palīdzēja

Rezultāti

Darbnīcas rezultāti tika dokumentēti, lai arhitekti varētu tos iekļaut jaunā centra projektā.

Partneri Ungārijas konfliktu risināšanas programma

Īstenošanas valsts	Ungārija	Agrās bērnības izglītības vides veids	<ul style="list-style-type: none"> • Formālā • Neformālā 	Vecuma grupa	3–10 gadi
Organizatora /īstenotāja nosaukums un veids	<ul style="list-style-type: none"> • Bērnudārzi • Skolas 	Īstenošanas ilgums	2017. gads–pašlaik		
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldība • Starptautiskais fonds • Valsts dotācija • ES dotācija 				
Pieejamie dokumenti/informācija	https://www.facebook.com/share/v/1YPf46wr7C/ (ungāru valodā)				
Kontakti	kovacsi@partnershungary.hu				
Mērķis	Atbalstīt un mācīt bērnus konfliktu risināšanā.				

Apraksts Partners Hungary Foundation kopš 2009. gada strādā, lai atbalstītu konfliktu risināšanu bērnudārzos un skolās, izmantojot mediāciju, moderētas diskusijas un atjaunojošas prakses. Programma uzskata konfliktu par dabisku bērnu sociālās attīstības sastāvdaļu un koncentrējas uz to, lai palīdzētu viņiem izpaust emocijas, saprast citus un atrast savus risinājumus. Mediācijas metožu apguve un pielietošana ir vērtīgs process, kas palīdz bērniem uzlabot komunikāciju, pašapziņu, kritisko domāšanu, sadarbību, savstarpējo cieņu un empātiju visā dzīves garumā. Apmācīti profesionāļi un pedagogi rada drošu, nekritizējošu vidi, kurā bērni tiek iedrošināti pārdomāt savas jūtas un vajadzības. Tādas aktivitātes kā stāstu stāstīšana, leļļu teātris un strukturēts dialogs palīdz bērniem analizēt un saprast grūtās situācijas un atgūt kontroli. Šo aktivitāšu laikā bērni aktīvi piedalās lēmumu pieņemšanā. Skolotāji saņem atbalstu profesionālās attīstības un tādu rīku kā [WANDA metodes](#) veidā, lai uzlabotu emocionālo apzināšanos un neitrālu atbalstu. Šī pieeja veicina iekšējo motivāciju, empātiju un cieņpilnu komunikāciju, mērķis ir veidot iekļaujošas sadarbības kopienas izglītības vidē.

Pieaugušo fasilitatoru loma

- Skolotāji darbojas kā starpnieki, lai nomierinātu situāciju, atzītu emocijas, vāktu informāciju, pārformulētu konfliktu un palīdzētu bērniem rast risinājumus.
- Skolotāji darbojas kā paraugs, parādot, kā risināt konfliktus, un mācot bērniem izteikt savu viedokli, izrādīt empātiju, apspriest jautājumus, sadarboties un apgūt savas emocijas un izteikt sajūtas.

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšanās

Vecāki tiek informēti par šo metodi, lai viņi būtu zinātu par konfliktu risināšanas metodēm bērnudārzā/skolā un varētu atbalstīt tās īstenošanu.

Izaicinājumi

- Laikietilpīgs
- Prasa lielu skolotāju iesaistīšanos

Rezultāti

- Skolotāji apgūst jaunas disciplīnas metodes
 - Bērni apgūst veidus, kā efektīvi izpausties un aizstāvēt savas tiesības
 - Bērni iemācās sadarboties
 - Bērni iegūst rīcībspēju un atbildību
-

Step by Step Moldova

Īstenošanas valsts	Moldova	Agrās bērības izglītības vides veids	<ul style="list-style-type: none"> Formālā Neformālā 	Vecuma grupa	0–10 gadi
Organizatora/ īstenošanas nosaukums un veids	Step by Step Moldova	Īstenošanas ilgums			1994-pašlaik
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> Pašvaldība Starptautiskais fonds 				
Kontakti	ccincilei@gmail.com				
Mērķis	Radīt iekļaujošu vidi, kurā kopienas bērni aktīvi iesaistās izglītības procesā un var paust savu viedokli par aktivitātēm, kas ietekmē viņu ikdienas dzīvi.				
Apraksts	<p>Iniciatīvas mērķis ir atbalstīt bērnu emocionālo un sociālo attīstību, dodot viņiem iespēju piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas viņus tieši ietekmē. Tā izmanto radošus veidus, lai stimulētu bērnus dalīties ar savām domām un vajadzībām, tostarp viedokļu aptaujas, anketas, digitālos rīkus un vizuālas aktivitātes (piemēram, plakāti un zīmējumi). Iniciatīvas mērķis ir stiprināt bērnu piederības sajūtu kopienai, lai viņi varētu kļūt par pozitīvu pārmaiņu virzītājspēku savā izglītības sasniegumu un sociālajā vidē. Tā organizē diskusijas un debates, kurās bērni var dalīties ar savām domām, vajadzībām un vēlmēm, lai palīdzētu viņiem radīt izglītības vidi, kurā viņi jūtas uzklauti un novērtēti. Aktivitātes ietver spēļu veida izglītojošas nodarbības, kas ļauj bērniem mācīties, mijiedarbojoties, un attīstīt kognitīvās un sociālās prasmes, kā arī mākslinieciskas un interaktīvas aktivitātes, piemēram, zīmēšanu, gleznošanu, teātri un mūziku.</p>				
Pieaugušo palīgu loma	Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana				
<ul style="list-style-type: none"> Rīkojas kā gidi un atbalstītāji Bērniem drošas un stimulējošas vides veidošana Izglītības un māksliniecisko aktivitāšu koordinēšana 	<p>Vecāki tika mudināti aktīvi iesaistīties projekta izstrādē un īstenošanā, piedaloties izglītības aktivitātēs, radošās darbnīcās, paaudžu sadarbības aktivitātēs un diskusijās, kurās viņi varēja dalīties pieredzē un viedokļos. Kopienas locekļi tika aicināti piedalīties</p>				

-
- Diskusiju un debašu vadīšana ar bērniem pasākumos, informācijas sesijās un projektos, kuru mērķis bija uzlabot izglītības vidi.

Izaicinājumi

- Izaicinājumi izglītības iestādēm, jo tās nebija gatavas pieņemt un īstenot interaktīvākas un līdzdalīgākas mācību metodes
- Finanšu resursu trūkums

Rezultāti

- Bērnu lielāka iesaistīšanās izglītības pasākumos, paužot savu viedokli un piedaloties lēmumu pieņemšanā
 - Bērnu motivācijas palielināšanās
 - Piederības sajūtas un atbildības veicināšana bērniem
 - Stiprinātas saites starp skolu, ģimeni un kopienu
-

Projekta pedagogija

Īstenošanas valsts	Ungārija	Agrās bērības izglītības vides veids	Formālā	Vecuma grupa	3–6 gadi
Organizatora/ īstenoāja nosaukums un veids	Egeras apvienotie bērnudārzi (Kertvárosi Óvodák)	Īstenošanas ilgums			2015-pašlaik
Finansējums	Pašvaldība				
Pieejamie dokumenti/ informācija	https://kertvarosi.egerovi.hu/hu/c/a-viz-vilagnapja-2024-15 (ungāru valodā) https://kertvarosi.egerovi.hu/hu/c/automentes-vilagnap-2024 (ungāru valodā)				
Kontakti	kovacsi@partnershungary.hu				
Mērķis(-i)	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivizēt bērnu pašu spējas un palielināt viņu autonomiju • Bērnu interešu un vēlmju iesaistīšana lēmumu pieņemšanā • Bērnu pilna potenciāla sasniegšana, izmantojot zināšanas par viņu tiesībām • Iesaistīt bērnus viņu nepārtraukti mainīgajā vidē 				

Apraksts Šī programma balstās uz [Freinet pedagogiju](#), veicinot bērnu vadītu, uz pieredzi balstītu mācīšanos un bērnu aktīvu līdzdalību visos viņu attīstības aspektos. Līdzdalības aktivitātes ir šīs iniciatīvas centrālais elements, jo tās nodrošina, ka bērnu viedoklis veido viņu mācīšanās ritmu un saturu. Bērni piedalās plānošanā, pārdomās un radošā izpausmē, kā arī attīsta atbildības sajūtu, kompetenci un prieku par mācīšanos. Aktivitātes ietver apļa sarunas (diskusiju grupas), kurās bērni palīdz plānot, novērtēt, dalīties ar idejām un izvirzīt mērķus kopā ar saviem vienaudžiem un pedagogiem, mākslinieciskas aktivitātes (piemēram, zīmēšana, gleznošana un rokdarbi, stāstu stāstīšana, ilustrēšana), mūzika un kustības, kā arī teātra izpausmes caur lomu spēlēm, leļļu izrādēm un stāstu stāstīšanu. Bērnu aktivitāšu rezultāti tiek apkopoti un izlikti redzamā vietā, lai palīdzētu bērniem apzināties savu ieguldījumu ikdienas praksē.

Pieaugušo palīgu loma

- Veicināt kopīgu plānošanu un kopīgu radīšanu
- Nodrošināt bērniem drošus un nepieciešamos apstākļus
- Atbalstīt individuālo mācīšanos un pašizpaušmi
- Ierosināt bērnu pārdomas
- Dokumentēt bērnu līdzdalību

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana

Vecāki iesaistās projekta īstenošanā, nodrošinot resursus, piedaloties, sniedzot ieguldījumu un esot bērnu auditorija. Kopienas locekļi iesaistās, ja projekta tēma prasa paplašinātu mācību vidi vai resursus.

Izaicinājumi

- Izglītotāju pieejas maiņa

Rezultāti

- Bērni iemācās izteikties, vadīt, paust savu viedokli, uzdot jautājumus, klausīties, sadarboties un kritiski domāt.
 - Izglītotāji apgūst un praktizē reālu bērnu līdzdalību, seko bērnu interesēm un vadībai
 - Vecāki redz piemēru, kā ieklausīties bērnu viedoklī, un redz, ka viņu bērni ir stiprināti un neatkarīgi
-

Soli pa solim programma

Īstenošanas joma	Eiropa un Centrālāzija	Agrās bērnības izglītības vides veids	Formālā	Vecuma grupa	3–10 gadi
Organizatora/ Īstenošanas nosaukums un veids	<ul style="list-style-type: none"> • Bērnudārzi • Skolas • Step by Step NVO 		Īstenošanas ilgums	1994-pašlaik	
Finansējums	Labdarības organizācijas				
Pieejamie dokumenti/ informācija	https://www.issa.nl/step-by-step-program				
Kontakti	arudas@issa.nl				
Mērķis(-i)	<ul style="list-style-type: none"> • Veicināt uz bērnu orientētu un iekļaujošu izglītību no agrīna vecuma • Veicināt demokrātiskās vērtības un aktīvu pilsoniskumu, iekļaujot līdzdalību, viedokļa izteikšanu un izvēles iespējas mācīšanās vidē • Atbalstīt ģimenes un kopienas iesaistīšanos bērnu mācīšanās un attīstības procesā 				

Apraksts. Šī programma ir veidota, balstoties uz bērnu centrētu pieeju, uzskatot bērnus par kompetentiem, aktīviem dalībniekiem savā mācību procesā. Iedvesmojoties no konstruktīvistu teorijām (Vygotsky, Piaget), tā uzsver rotaļbāzētu un praktisku pieredzi, kas atspoguļo bērnu intereses, vajadzības un kultūras fonu. Grupās/klasēs ir apzināti izveidoti elastīgi mācību centri — piemēram, zinātnes, mākslas, dramatiskās spēles un lasītprasmes —, kas dod bērniem autonomiju izpētīt, izdarīt izvēli un vadīt savu mācību ceļu. Bērni ir iesaistīti ikdienas rutīnās, piemēram, rīta apļos, klases sapulcēs un projektos balstītā mācīšanās, kur viņi kopīgi izstrādā noteikumus, balso par aktivitātēm un pārdomā kopīgās pieredzes, veicinot spēcīgu viedokļa un rīcības izjūtu un kultivējot demokrātiskas vērtības un rutīnas. Emocionālo un sociālo attīstību atbalsta ar tādiem līdzekļiem kā emociju kartes un nomierinošie stūrīši, bet konfliktu risināšanai pieiet, palīdzot bērniem attīstīt empātiju un komunikācijas prasmes. Mācīšanās tiek personalizēta, izmantojot individuālus plānus, kas balstīti uz novērojumiem un pārdomām, nodrošinot, ka katra bērna attīstība tiek atbalstīta holistiski. Visā procesā bērns paliek visu plānošanas, lēmumu pieņemšanas un mijiedarbības centrā.

Pieaugušo fasilitatoru loma Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšanās

Pieaugušie darbojas kā instruktori, uzraugi, līdzmācītāji, gidi un demokrātiskas, iekļaujošas un uz bērnu vērstas mācīšanās veicinātāji.

Vecāki un kopienas locekļi ir būtiski partneri bērnu mācīšanās un attīstības procesā. Viņi tiek iedrošināti kopīgi veidot mācīšanās pieredzes, piedalīties lēmumu pieņemšanā, veicināt grupas/klasses vidi un sadarboties ar skolotājiem.

Vietējie profesionāļi, mākslinieki, vecākie cilvēki un līderi ir iesaistīti iniciatīvā, lai grupā/klasē ieviestu reālās pasaules zināšanas un kultūras bagātību. Skolas un bērnudārzi kalpo kā kopienas centri, kur notiek sadarbības mācību pasākumi, iesaistot plašāku pieaugušo loku ārpus izglītības iestādes sienām.

Izaicinājumi

- Ierobežots finansējums
- Ierobežotas iespējas
- Politiskie šķēršļi

Rezultāti

- Bērnu lielāka iesaistīšanās un autonomija
 - Uzlabota bērnu sociāli emocionālā attīstība
 - Skolotāji pieņem reflektīvas, uz bērnu orientētas lomas un nodrošināja elastīgu un reaģētspējīgu ikdienas plānošanu
 - Mācību programma ietver demokrātiskas tēmas, bērnu vadītus projektus un reālās dzīves aktualitātes
 - Palielināta ģimenes iesaistīšanās
-

TAU: Bērnu balss

Īstenošanas valsts	Itālija	Agrās bērniības izglītības vides veids	Neformālā	Vecuma grupa	3–10 gadi
Organizatora/Is tenotāja nosaukums un veids	NVO Inventare Insieme	Īstenošanas ilgums		2001-pašlaik	
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldība • Vietējie fondi • Starptautiskie fondi 				
Kontakti	manfredisanfilippo@mediatau.it				
Mērķis(-i)	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināt, ka TAU centra aktivitāšu programma atspoguļo bērnu reālās intereses un vajadzības • Veicināt bērnu aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā • Attīstīt bērnu prasmes izteikties, klausīties un sadarboties • Radīt iekļaujošu un draudzīgu vidi, kurā bērni jūtas novērtēti 				

Apraksts TAU: The Children’s Voice ir iniciatīva, kas organizē radošas darbnīcas, lai izpētītu bērnu vēlmes un idejas, izmantojot rotaļbāzētu mācīšanos. Tā veic aptaujas un anketēšanu, kas ir pielāgotas bērnu vecumam. Tā organizē grupu sanāksmes, lai apspriestu un dalītos ar idejām. Bērnu līdzdalība ir svarīga iniciatīvas sastāvdaļa: tiek izveidotas vēlmju kastes, kurās bērni var ielikt savus priekšlikumus, un viņu idejas tiek dokumentētas ar zīmējumiem, fotogrāfijām un video. Lai veicinātu bērnu līdzdalību, tiek izmantotas dažādas metodes: radošas pieejas, piemēram, mākslas materiālu izmantošana, lomu spēles un dramatisācija, lai izteiktu vēlmes un vajadzības, kā arī vēlmju karšu un kolāžu veidošana. Tiek izmantoti arī digitālie rīki, piemēram, planšetdatori un datori, lai veidotu prezentācijas un video, izveidotu virtuālus ziņojumu dēļus ideju un komentāru apmaiņai, kā arī veiktu aptaujas un izglītojošas spēles. Tiek organizētas arī praktiskas nodarbības, piemēram, ekskursijas, radošas darbnīcas un rotaļu un atpūtas telpu izveide.

Pieeja balstās uz [Lundy modeli](#).

Pieaugušo fasilitatoru loma

- Izmantojot dažādas metodes un radošas pieejas, palīdzēt visiem bērniem – jo īpaši marginalizētiem bērniem – izteikt savas vajadzības un vēlmes
- Sniedzot bērniem padomus un atbalstu, vienlaikus apkopojot un sistematizējot viņu idejas
- Nodrošināt starpniecību un tulkošanu, lai palīdzētu bērniem pārvērst savas idejas konkrētos un īstenojamos priekšlikumos.
- Radīt bērniem draudzīgu vidi

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana

Aprūpētāji atbalsta bērnus un aktīvi piedalās. Viņi tiek uzaicināti uz sanāksmēm par iniciatīvas mērķiem un savu lomu, sniedz atgriezenisko saiti par aktivitātēm un iniciatīvas efektivitāti, nodrošina loģistikas atbalstu aktivitāšu laikā un piedalās noslēguma pasākumos.

Kopienas locekļi tiek aicināti vadīt aktivitātes un dalīties savā pieredzē un zināšanās. Viņi sniedz loģistikas atbalstu un var palīdzēt izplatīt iniciatīvu, iesaistot citus kopienas locekļus. Vietējās iestādes sniedz loģistikas un finansiālu atbalstu

Izaicinājumi

- Iesaistīt kautrīgus bērnus un uzturēt viņu interesi un līdzdalību, īpaši jaunākiem bērniem
- Viedokļu daudzveidības pārvaldība un visu viedokļu uzklauššana
- Iestāžu pretestība īstenošanai un politiskie šķēršļi
- Iniciatīvas finansējuma ierobežojumi un ilgtspēja
- Aizņemtu aprūpētāju iesaistīšana un viņu pretestības pārvarēšana, lai viņi noticētu bērnu līdzdalībai

Rezultāti

- Bērnu iesaistīšanās un līdzdalības palielināšanās, izmantojot uz bērnu orientētu pieeju un vairāk iesaistošas un atbilstošas aktivitātes, kas pielāgotas bērnu vajadzībām un vēlmēm
- Lielāka izpratne par bērnu spēju izteikt savas idejas un ietekmēt lēmumus
- Uzlabotas bērnu komunikācijas un sadarbības prasmes
- Aprūpētāju un kopienas locekļu aktīva iesaistīšanās, lai radītu kopienas un sadarbības sajūtu
- Uzlaboti bērnu mācību rezultāti, attīstot sociālās, emocionālās un kognitīvās prasmes, aktīvi piedaloties

Tribīne/Podijs

Īstenošanas valsts	Horvātija	Agrās bērnības izglītības vides veids	Formālā	Vecuma grupa	3–6 gadi
Organizatora/Is tenotāja nosaukums un veids	Bērnudārzs		Īstenošanas ilgums	2018-pašlaik	
Finansējums	Bērnudārza skolotāji				
Mērķis	<p>Tribīne/Podiums ir izstrādāts tā, lai katrs bērns:</p> <ul style="list-style-type: none"> • piedalītos grupas demokrātiskajos procesos • varētu izpausties savu viedokli priekšā • līdzvērtīgi piedalītos diskusijās un pārdomātu savu līdzdalību aktivitātēs • veidotu draudzīgas attiecības un apgūtu taisnīguma jēdzienu • attīstītu sociālās prasmes 				
Apraksts	<p>Tribīne/podiums ir stratēģija, kas veicina bērnu iniciatīvas un efektivitātes attīstību. Tā aktīvi iesaista bērnus grupas darbā, bet arī pirmsskolas lēmumu pieņemšanā. Tādējādi tā nozīmīgā veidā veido pamatu aktīva pilsoņa attīstībai. Bērni piedalās dažādās aktivitātēs: viņi ierosina jaunus projektus un aktivitātes grupā, izskaidrojot savas idejas klātesošajiem bērniem no tribīnes (faktiska tribīne bērnudārzā). Bērniem tiek piedāvāta iespēja izteikt savu viedokli un tikt uzklausi, kā arī izteikt un īstenot savas idejas dažādās aktivitātēs un projektos.</p> <p>Šīs aktivitātes palīdz bērnu attīstībā, ļaujot viņiem piedalīties un uzzināt par demokrātiskajiem procesiem, ļaujot viņiem vienlīdzīgi piedalīties diskusijās un tādējādi uzlabojot viņu komunikācijas prasmes un kritisko domāšanu, palīdzot viņiem veidot draudzīgas attiecības un uzzināt par taisnīgumu, kā arī palīdzot viņiem saprast, kā pārdomāt savu līdzdalību aktivitātēs.</p>				
Pieaugušo fasilitatoru loma	<p>Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināt bērniem nepieciešamās iespējas netraucētai līdzdalībai <p>Aprūpētāji aktīvi piedalījās, palīdzot saviem bērniem izgatavot plakātus prezentācijām. Daži aprūpētāji kopā</p>				

-
- Pārliecināties, ka citi bērni novērtē viņu vajadzību pēc apstiprinājuma
 - Mudināt visus bērnus izteikt savas idejas un piedalīties grupu diskusijās
- ar saviem bērniem prezentēja jaunas zināšanas un pieredzi.

Izaicinājumi

Izaicinājumu nebija. Visi pieaugušie stingri atbalstīja iniciatīvu un uzraudzīja bērnu progresu.

Rezultāti

Bērnu iesaistīšanās ir pozitīvi palielinājusī:

- Bērnu ieguldītās pūles, lai prezentētu sevi
 - Prasmi aizstāvēt savas idejas un atbalstīt draugus idejās, kas ir stimulējošas un interesantas
 - Pārlicību par spēju publiski uzstāties, pateicoties biežām iespējām prezentēt savas idejas
 - Bērni pārlicību, ka līdzdalība ir jēgpilna un ka pieaugušie respektē viņu idejas
-

TOY4Inclusion Play Hub Zagreb

Īstenošanas valsts	Horvātija	Agrās bērības izglītības vides veids	Neformālā	Vecuma grupa	0–10 gadi
Organizatora/ īstenošanas nosaukums un veids	Zagreb Play Hub & Open Academy Step by Step	Īstenošanas ilgums		2024-pašlaik. Vispārējais TOY for Inclusion projekts sākas 2018. gadā	
Finansējums	Pašvaldība				
Pieejamie dokumenti/informācija	https://www.facebook.com/profile.php?id=61568383632455 (horvātu valodā)				
Kontakti	marina@korakpokorak.hr				
Mērķis	Atbalstīt bēgļu bērnus un viņu ģimenes Zagrebā.				

Apraksts. TOY4Inclusion Spēļu centrs Zagrebā ir neformāls kopienas agrās bērības izglītības centrs, kura mērķis ir atbalstīt bēgļu bērnus un viņu ģimenes. Programmas aktivitātes ir paredzētas, lai veicinātu bērnu līdzdalību, kopīgi nosakot noteikumus, kopīgi plānojot spēļu centra aktivitātes, materiālus un rotaļlietas, kā arī apspriežot un risinot jautājumus personīgā, grupas vai vispārējā līmenī. Šīs aktivitātes stiprina bērnu līdzdalību, iesaistīšanos, sociālās prasmes, grupas solidaritāti un cieņu pret daudzveidību. Bērni tiek aktīvi iesaistīti lēmumu pieņemšanas procesos, lai viņu viedoklis tiktu iekļauts plašākā sabiedrības un kopienas kontekstā, veicinot viņu pilnvaru paplašināšanu un sociālo atbildību.

Programma balstās uz Step by Step iniciatīvas bērncentrēto pieeju un TOY4Inclusion kvalitātes dimensijām: draudzīgumu bērniem, rīcībspēja, veselība un aizsardzība, personāls un cilvēkresursi, savienojamība un ilgtspējība.

Pieaugušo fasilitatoru loma

- Pārzināt spēļu centra izmantotās metodes

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšanās

Aprūpētāji pilnībā piedalās spēļu centra darbībā un aktīvi iesaistās visās aktivitātēs. Kopienas locekļi (piemēram, skolas, pašvaldības un pilsētas administrācijas pārstāvji, NVO locekļi un bēgļu un

-
- Atbalstīt bērnu līdzdalību un demokrātisku iesaistīšanos migrantu kopienu pārstāvji) arī var aktīvi piedalīties, ja viņi ir klāt. Šiem kopienas locekļiem ir padomdevēja loma, un viņi atzīst un sekmē bērnu līdzdalību.

Izaicinājumi

Grūti motivēt bērnus un aprūpētājus apmeklēt rotaļu centru, jo viņiem ir citas pienākumi un aktivitātes, kurām jāvelta laiks.

Rezultāti

- Bērnu pilnvarošana, iegūstot pašapziņu un rīcības spēju, aktīvi iesaistoties plānošanā un lēmumu pieņemšanā
 - Bērnu sociālo un komunikācijas prasmju stiprināšana, piedaloties grupu aktivitātēs un diskusijās.
 - Uzlabotas bērnu problēmu risināšanas prasmes.
 - Bērnu viedokļu integrēšana plašākās sabiedrības un kopienas struktūrās
-

TOY4Inclusion Play Hub Kijevā

Īstenošanas valsts	Ukraina	Agrās bērības izglītības vides veids	Neformālā	Vecuma grupa	3–6 gadi
Organizatora/Is tenotāja nosaukums un veids	<ul style="list-style-type: none"> NVO „Darba un veselības sociālās iniciatīvas” Play Hub Kyiv 		Īstenošanas ilgums	2023-pašlaik	
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> Pašvaldība Starptautiskais fonds ES dotācija 				
Pieejamie dokumenti/info rmācija	https://lhsi.org.ua/en/s502-mykyta-and-his-dad-the-path-to-confidence-at-playhub https://lhsi.org.ua/f75-kiyivskiy-playhub-2024				
Kontakti	mkotyash@lhsi.org.ua				
Mērķis(-i)	<ul style="list-style-type: none"> Bērnu neatkarības prasmju attīstīšana Bērnu efektīvu komunikācijas prasmju attīstīšana un pašapziņas veicināšana 				

Apraksts Kyiv Spēļu centrs īsteno dažādas psiholoģiskas interaktīvas spēles un radošas aktivitātes, pamatojoties uz mācīšanos caur spēlēm, atbalsta un iedrošināšanas, iekļaušanas un “Soli pa solim” modeļa principiem. Programma ir vērsta uz vecāku un bērnu attiecību stiprināšanu, vienlaikus veicinot bērnu neatkarību un komunikācijas prasmes. Grupu nodarbībās aprūpētāji un viņu bērni izmanto spēlēs balstītas mācīšanās metodes, tostarp interaktīvas spēles un līdzdalības mākslas aktivitātes. Šīs nodarbības palīdz bērniem justies atbalstītiem un saprastiem no aprūpētāju puses, vienlaikus ļaujot aprūpētājiem labāk sazināties ar bērniem un reaģēt uz viņu vajadzībām. Individuālās nodarbības ar bērniem izmanto spēles un lomu rotaļas, lai veicinātu iniciatīvu, attīstītu komunikācijas prasmes un atbalstītu neatkarības attīstību drošā, saistošā vidē. Bērni nav tikai dalībnieki, bet arī savas vides veidotāji; viņi ietekmē lēmumus, izsaka savas idejas un redz, kā viņu viedoklis ietekmē reālas pārmaiņas. Lai gan šīs aktivitātes ir paredzētas aprūpētājiem kopumā, pašreizējā kara situācijā īpaša uzmanība tiek pievērsta tēviem un tam, kā lielie attālumi ietekmē viņu attiecības

ar bērniem. Individuālās sesijas ar tēviem piedāvā telpu personalizētām konsultācijām, palīdzot viņiem izpētīt, kā saglabāt emocionālu saikni un atbalstīt bērna attīstību, pat no attāluma.

Pieaugušo fasilitatoru loma

Individuāla darba plāna izstrāde kopā ar bērnu un vecākiem.

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana

Šajā programmā aprūpētāji un galvenokārt tēvi tiek iesaistīti daudzās aktivitātēs. Tiek veicinātas savstarpējas rotaļas starp aprūpētājiem un viņu bērniem, kā arī individuālas sesijas ar tēviem, lai nodrošinātu viņu emocionālo pieejamību un saikni ar bērniem.

Izaicinājumi

- Bērnu iesaistīšana
- Ierobežots laiks ar tēviem kara apstākļu dēļ
- Psiholoģiskas barjeras bērnu pieķeršanās stilu dēļ
- Finansiālas grūtības un resursu trūkums

Rezultāti

- Uzlabotas komunikācijas prasmes
- Bērnu aktīva iesaistīšanās grupu spēlēs
- Iniciatīvas uzņemšanās spēļu laikā

Valsts pirmsskolas izglītības programmas īstenošana

Īstenošanas valsts	Latvija	Agrās bērnības izglītības vides veids	Formālā	Vecuma grupa	0–10 gadi
Organizatora/Is tenotāja nosaukums un veids	Pirmsskolas izglītības iestādes		Īstenošanas ilgums	2019-pašlaik	
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības • Valsts budžets 				
Pieejamie dokumenti/info rmācija	https://mape.gov.lv/api/files/484E21C4-207E-4089-AEBD-B2AA48C275BE/download (latviešu valodā)				
Kontakti	iic.kristine@gmail.com				
Mērķis	<ul style="list-style-type: none"> • Sākt stiprināt bērnu sociālo un emocionālo prasmju attīstību pirmsskolas vecumā, lai nodrošinātu, ka viņi kļūst par atbildīgiem sabiedrības locekļiem ar pašapziņu, cieņu pret citām kultūrām un rūpēm par sevi un citiem. • Atbalstīt bērnus, lai viņi pilnībā piedalītos sociālajā, politiskajā, ekonomiskajā un kultūras dzīvē. • Palīdzēt bērniem attīstīt izpratni par pasauli un Latvijas un latviešu valodas nozīmi. • Veicināt bērnu cieņpilnu attieksmi pret citiem, sadarbību ar citiem un atvērtību pret dažādām domām, uzskatiem un kultūrām. 				
Apraksts	<p>Valsts pirmsskolas izglītības programma ir valsts programma, kas cieši saskan ar <i>Step by Step</i> pieeju. Bērnu līdzdalība tiek uzskatīta par pamatprincipu, kas atbalsta bērnu tiesības, neatkarību un sociālo attīstību. Tā tiek uzsvērtā bērnu aktīvā iesaistīšanās savas mācību vides veidošanā un pašā mācību procesā. Bērni tiek iedrošināti aktīvi piedalīties ikdienas aktivitātēs un rutīnās, izvēloties nodarbes un izmantojamus materiālus. Bērnu iesaistīšana savas mācību vides veidošanā veicina piederības un iniciatīvas izjūtu, sekmē pašapziņu un lēmumu pieņemšanas prasmes. Bērni tiek iesaistīti arī lēmumu pieņemšanā grupā, izstrādājot kopējus noteikumus, risinot konfliktus un lemjot par mācību tēmām vai tematiem. Bērnu viedoklis tiek aktīvi uzklauts un novērtēts arī plašākās kopienas jautājumos,</p>				

piemēram, par skolu, vidi un drošību. Šī līdzdalības pieeja mudina bērnus izteikt savas idejas, klausīties citiem un saprast savu viedokļu ietekmi uz kopienas attīstību.

Tā kā bērni pirmsskolā iemācās būt atbildīgi par sevi, saviem vienaudžiem un apkārtējo vidi, nākotnē viņi veidos kopienu, kurā varēs justies droši un vienlīdzīgi ar citiem, ietekmēt notiekošos notikumus.

Pieaugušo fasilitatoru loma

- Bērnu prasmju līmeņa noteikšana un iespēju nodrošināšana turpmākai prasmju attīstībai un pielietošanai
- Vides pieejamības un tās atbilstības bērnu vajadzībām novērtēšana
- Radīt iekļaujošu vidi, kurā bērni jūtas droši, daloties ar savām idejām
- Regulāru refleksiju organizēšana, lai palīdzētu bērniem izteikt savas domas un vajadzības
- Izmantot vecumam atbilstošus rīkus un aktivitātes, lai atvieglotu lēmumu pieņemšanas procesu

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšana

- Vecāki un kopienas locekļi ir būtiski partneri bērnu mācīšanās un attīstības procesā. Viņi tiek iedrošināti kopīgi veidot mācīšanās pieredzes, piedalīties lēmumu pieņemšanā, veicināt grupas/klases vidi un sadarboties ar skolotājiem.

Izaicinājumi

- Pieaugušo nepietiekama izpratne par bērnu līdzdalības nozīmi
- Pieaugušo nevēlēšanās apgūt bērnu līdzdalības prasmju veidošanas metodes
- Aprūpētāju skepse vai nevēlēšanās piedalīties

Rezultāti

- Bērni apzinās sevi un savu piederību ģimenei, skolai un sabiedrībai
- Bērni iemācās apzināties savu mācīšanos un atbildību
- Bērni spēj iesaistīties lēmumu pieņemšanā jautājumos, kas viņus skar

Spēļu grupas Plus

Īstenošanas valsts	Tadžikistāna	Agrās bērības izglītības vides veids	Neformālā	Vecuma grupa	3–6 gadi
Organizatora/Is tenotāja nosaukums un veids	Pilsoniskā sabiedrības organizācija „Open Hearts” sadarbībā ar Polijas Yan Kamensky Foundation		Īstenošanas ilgums	2015-pašlaik	
Finansējums	<ul style="list-style-type: none"> • Vietējie fondi • Starptautiskie fondi 				
Pieejamie dokumenti/info rmācija	https://www.instagram.com/p/Cv-L5MqIVA-/?igsh=X2pTLXAxNwV4&img_index=1 (krievu valodā)				
Kontakti	openheartstj@gmail.com				
Mērķis	<ul style="list-style-type: none"> • Veicināt bērncentrētu un uz ģimeni orientētu rotaļu grupu darbību. • Uzsvērt rotaļu nozīmi bērnu attīstībā un mācīšanās procesā agrīnās bērības periodā. 				

Apraksts Spēļu grupas ir iniciatīva, kas paredz sistemātiskas attīstības un izglītības aktivitātes maziem bērniem ar attīstības aizturi un invaliditāti, bērniem ar ierobežotu piekļuvi formālajiem bērnu aprūpes pakalpojumiem un viņu aprūpētājiem (galvenokārt māmiņām). Spēļu grupas ir lielisks veids, kā atbalstīt šo bērnu attīstību, jo īpaši, ja viņi ir pārāk mazi, lai apmeklētu pirmsskolas iestādi, vai ja šādas iestādes nav pieejamas. Spēļu grupas tiek organizētas drošā vidē, piemēram, kopienu centros, ciema klubos, draudzes telpās vai bibliotēkās.

Bērnu līdzdalība tiek iekļauta rotaļu grupu ikdienas lēmumos, jo viņi var brīvi izvēlēties aktivitātes un materiālus atbilstoši savām interesēm, un nodarbības tiek pielāgotas viņu reakcijām, zinātkārei un attīstības tempam; rotaļu vide ir veidota tā, lai būtu elastīga un atbilstoša bērnu vajadzībām. Ar zīmēšanu, lomu spēlēm un kopīgām sarunām bērni izsaka savu viedokli par apkārtni (piemēram, parkiem, drošību un transportu), lai radītu bērniem draudzīgu vidi.

Pieaugušo palīgu loma

- Parādot, kā atbalstīt bērnu attīstību, vienlaikus baudot kopā pavadīto laiku
- Radīt telpu pieredzes apmaiņai, ļaujot dalībniekiem dalīties ar savām bailēm, šaubām, vajadzībām un vēlmēm

Vecāku/kopienas locekļu iesaistīšanās

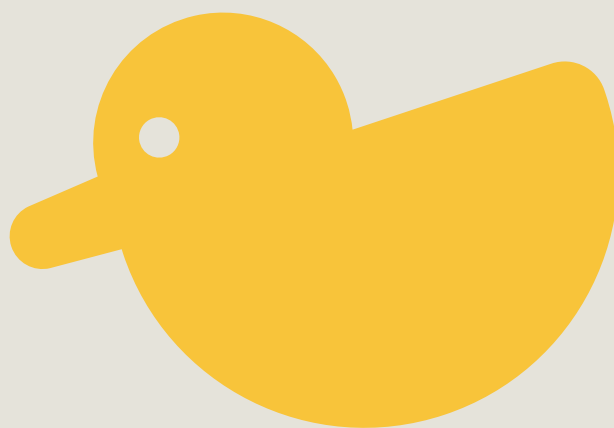
Aprūpētāji, galvenokārt mātes, ir iesaistīti rotaļu grupas darbības noteikumu izstrādē, bērnu aktivitāšu programmas izveidē un spēļu vadīšanā vai palīdzībā to vadīšanā.

Izaicinājumi

- Ierobežots finansiālais atbalsts
- Resursu, materiālu un kvalificēta personāla trūkums.

Rezultāti

- Uzlabotas bērnu attīstības prasmes
 - Augstāka bērnu iesaistīšanās pakāpe
 - Palielināta vecāku iesaistīšanās
-

Co-funded by
the European Union

partneri

